

Методологија

**посјета установама у којима су смјештена дјеца
у сукобу са законом с циљем утврђивања стања**

Методологија посјета установама у којима су смјештена дјеца у сукобу са законом с циљем утврђивања стања

Децембар 2021. године, Бања Лука

Аутори Методологије:

Омбудсмени:

- проф. др. Љубинко Митровић
- др. Јасминка Џумхур
- Нивес Јукић, dipl. iur.

Радна група:

- Ведрана Павловић, помоћница Омбудсмена
- Александра Марин Диклић, помоћница Омбудсмена
- Андреа Чалук, стручна савјетница
- Дејана Козомара, стручна савјетница
- Хари Хамзић, стручни савјетник
- Алма Мехонић Кишић, стручна савјетница

Консултанти при изради Методологије:

Др Николина Грбић Павловић и Мирза Џевдетбеговић

Технички уредио:

Драган Перић, шеф Одјела за информационе технологије

Ставови и мишљења изнесена у овој публикацији искључива су одговорност аутора и не одражавају нужно мишљења и ставове Владе Швицарске и Шведске, као ни УНИЦЕФ-а у БИХ.

САДРЖАЈ

I УВОД.....	5
II МЕТОДОЛОГИЈА ПОСЈЕТА УСТАНОВАМА У КОЈИМА СУ СМЈЕШТЕНА ДЈЕЦА У СУКОБУ СА ЗАКОНОМ С ЦИЉЕМ УТВРЂИВАЊА СТАЊА.....	6
2.1. Методе, технике и инструменти истраживања.....	6
2.2. Извори истраживања и сазнања.....	6
2.3. Подручје и оквир истраживања.....	7
2.4. Очекивани резултати и практична примјена резултата.....	7
2.5. Задаци истраживања.....	7
III РЕАЛИЗАЦИЈА ЗАДАТАКА ИСТРАЖИВАЊА	9
3.1. Реализација задатка број 1.....	9
3.1.1. Назив задатка.....	9
3.1.2. Начин реализације.....	9
3.1.3. Обавезан садржај Извјештаја.....	11
3.2. Реализација задатка број 2.....	11
3.2.1. Назив задатка.....	11
3.2.2. Начин реализације.....	11
3.2.3. Обавезан садржај Извјештаја.....	12
3.3. Реализација задатка број 3.....	12
3.3.1. Назив задатка.....	12
3.3.2. Начин реализације.....	12
3.3.3. Обавезан садржај Извјештаја.....	12
3.4. Реализација задатка број 4.....	14
3.4.1. Назив задатка.....	14
3.4.2. Начин реализације.....	14
3.4.3. Обавезан садржај истраживања.....	15
3.5. Реализација задатка број 5.....	16
3.5.1. Назив задатка.....	16
3.5.2. Начин реализације.....	17
3.5.3. Обавезан садржај Извјештаја.....	18
3.6. Реализација задатка број 6.....	18
3.6.1. Назив задатка.....	18
3.6.2. Начин реализације.....	19
3.6.3. Обавезан садржај истраживања.....	19
IV ПРИЛОЗИ	20

I УВОД

Методологија посјета установама у које су смјештена дјеца у сукобу са законом с циљем утврђивања стања у установи (у даљем тексту: Методологија) има за циљ да да смјернице надлежним институцијама и невладиним организацијама у Босни и Херцеговини како да обављају посјете установама у које су смјештена дјеца у сукобу са законом с циљем утврђивања стања у овим установама у погледу:

- провођења међународних и домаћих правних аката којима се регулише институционално санкционисање дјеце у сукобу са законом и
- координације и припреме извјештаја надлежним домаћим и међународним органима и институцијама о провођењу обавеза из домаћих и међународних докумената.

Методологија је настала током процеса израде Специјалног извјештаја о стању у установама у којима су смјештена дјеца у сукобу са законом Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине који је сачинила радна група формирана у оквиру ове Институције уз подршку УНИЦЕФ канцеларије у БиХ. Сви инструменти истраживања, укључујући и упитнике и протоколе¹, креирани су од стране Институције омбудсмана.

Методологијом се утврђују јединствена правила и процедуре, односно начини прикупљања основних података о малолетним починиоцима кривичних дјела који се налазе на издржавању неке од институционалних санкција, као и свих других података који се односе на њихов боравак и услове у тим установама како ради анализе ситуације и предузимања мјера за побољшање стања у овим установама, тако и због могућности да сви надлежни органи и институције, у сваком тренутку, могу имати на располагању релевантне податке.

Утврђивање стања у установама у које су смјештена дјеца у сукобу са законом и прикупљање података у овој области захтијева детаљну анализу бројних аналитичких и статистичких показатеља различитих субјеката који учествују у имплементацији закона о заштити и поступању с дјецом и малолетницима у кривичном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске и Брчко дистрикта БиХ.

¹ Приказ свих инструмената истраживања у прилозима Извјештаја

II МЕТОДОЛОГИЈА ПОСЈЕТА УСТАНОВАМА У КОЈИМА СУ СМЈЕШТЕНА ДЈЕЦА У СУКОБУ СА ЗАКОНОМ С ЦИЉЕМ УТВРЂИВАЊА СТАЊА

Методологија представља својеврсну матрицу поступања представника надлежних институција у БиХ или невладиног сектора приликом посјете установи за извршење институционалних санкција (у даљем тексту: установа) с циљем прикупљања података о дјечи која су смјештена у установу.

Резултати посјете установама према овој методологији биће представљени у извјештају о стању у установама.

2.1. Методе, технике и инструменти истраживања

Специфичност овакве врсте истраживања захтијева употребу различитих научних метода, техника и инструмената истраживања.

Избор метода, техника и инструмената који се користе приликом истраживања о стању у установама подразумијева коришћење у првом реду правнодогматског и упоредноправног метода. Ови методи користе се приликом анализе међународних докумената у овој области, као и приликом анализе домаћих законских и подзаконских аката.

Као значајан метод истраживања користиће се анализа садржаја који подразумијева да се путем добијених одговора из инструмената истраживања утврди стање у установама.

За приказ података који се односе на стање у установама и генерално података који се односе на изрицање институционалних санкција према дјечи користиће се статистички метод.

Веома значајан метод може бити и метод анализе појединих случајева којима би се детаљније презентовала добра или лоша пракса уз обавезно поштовање заштите идентитета дјече.

2.2. Извори истраживања и сазнања

За ово истраживање извори сазнања се могу сврстати у двије групе, и то:

- прву групу извора чине међународни и домаћи нормативни и други општи акти и у неким случајевима појединачни акти и други акти судске праксе редовних судова као и других институција које се баве овом проблематиком и
- другу групу извора чине сви подаци добијени путем инструмената истраживања.

2.3. Подручје и оквир истраживања

Подручје и оквир истраживања представљају битне границе до којих ће се истраживање кретати. Одређује се с различитих становишта.

Са становишта научног подручја, истраживање ће се кретати у оквиру правних и друштвених наука.

С ужег, односно стручног становишта, истраживање ће обухватити дјелатност државних органа који се баве изрицањем и извршењем институционалних санкција према дјечи, те права и слободе дјече у сукобу са законом гарантованим међународним и националним правима, а све у циљу повећања ефикасности и хуманости самог система санкција према дјечи.

Примарно истраживање ће се вршити директно у установама у које се смјештају дјеца у сукобу са законом на подручју Републике Српске, Федерације БиХ и Брчко дистрикта БиХ.

2.4. Очекивани резултати и практична примјена резултата

Резултатима овог истраживања може се допринијети приједлогу нових законских рјешења, с циљем бољег преваспитавања и ресоцијализације дјече у сукобу са законом.

Практични допринос оваквих истраживања огледа се у препоручивању измјена постојећег законодавства, а затим, по могућности, и измјена постојеће праксе. Веома важно јесте мотивисати законодавца да унаприједи постојећа рјешења у оквиру институционалних санкција за дјецу у сукобу са законом, а нарочито у дијелу самог третмана и условима у установама.

Надаље, резултати истраживања уједно могу допринијети и упознавању шире јавности, а посебно правника практичара, судија, тужилаца, радника центара за социјални рад, адвоката, полицајаца, инспектора, руководиоца и радника казнено-поправних домова и осталих припадника локалне заједнице с институционалним санкцијама за дјецу.

2.5. Задаци истраживања

Задаци за утврђивање стања у установама у којима су смјештена дјеца у сукобу са законом су:

1. Анализирати међународноправне стандарде којима се регулише изрицање и извршење санкција којима се ограничава слобода кретања малолетника.
2. Анализирати све домаће законске и подзаконске прописе у области малолетничког преступништва, у првом реду законе о заштити и поступању с дјецом и малолетницима у кривичном поступку Републике Српске, Федерације БиХ и Брчко

дистрикта БиХ, а нарочито одредбе које се односе на казну малољетничког затвора и васпитну мјеру упућивање у васпитно-поправни дом.

3. Анализирати податке добијене путем инструмената истраживања који су представљени у Методологији а од стране институција које су надлежне за извршење институционалних санкција према дјечи у сукобу са законом.
4. Анализирати податке добијене путем инструмената истраживања који су представљени у овој методологији, а од стране запослених у институцијама које су надлежне за извршење институционалних санкција према дјечи у сукобу са законом.
5. Анализирати податке добијене путем инструмената истраживања који су представљени у Методологији, а од стране дјече која су смјештена у установама које су надлежне за извршење институционалних санкција према дјечи у сукобу са законом.
6. Анализирати податке добијене путем инструмената истраживања који су представљени у Методологији, а од стране вањских субјеката који учествују у поступцима у којима се изриче нека од институционалних санкција према дјечи у сукобу са законом.

III РЕАЛИЗАЦИЈА ЗАДАТАКА ИСТРАЖИВАЊА

3.1. Реализација задатка број 1.

3.1.1. Назив задатка

Анализирати међународноправне стандарде којима се регулише изрицање и извршење санкција којима се ограничава слобода кретања малолетника.

3.1.2. Начин реализације

Први дио Извјештаја о стању у установама у којима су смјештена дјеца у сукобу са законом обавезно треба садржати анализу најзначајних међународних докумената којима се регулишу питања која су у вези с правима дјецe, а нарочито анализу оних докумената којима се прописује начин институционалног санкционисања дјецe у сукобу са законом.

Најзначајнији међународни стандарди који су од важности за примјену институционалних санкција према дјеци су:

1. Конвенција Уједињених нација о правима дјетета (1989)²,
2. Стандардна минимална правила Уједињених нација за примјену судских поступака према малолетницима, тзв. Пекиншка правила (1985)³,
3. Смјернице Уједињених нација за спречавање малолетничке делинквенције, тзв. Ријадске смјернице (1990)⁴,
4. Правила Уједињених нација за заштиту малолетника од неоснованог лишења слободе, тзв. Правила из Хаване (1990)⁵,
5. Стандардна минимална правила Уједињених нација за алтернативне казнене мјере, тзв. Токијска правила (1990)⁶,
6. Смјернице за дјеловање према дјеци у систему кривичног правосуђа, тзв. Бечке смјернице (1997)⁷.
7. Генерална скупштина Уједињених нација је усвојила и два опциона протокола⁸ уз Конвенцију о правима дјетета, и то:
 - а) Протокол за укључивање дјецe у оружане сукобе⁹ и

² Конвенција Уједињених нација о правима дјетета усвојена је од Генералне скупштине Уједињених нација 20. новембра 1989. године, а ступила је на снагу 2. септембра 1990. године. Конвенција је процесом сукцесије постала обавезујућа за Босну и Херцеговину 1993. године. Држава Босна и Херцеговина ратификовала је Конвенцију о правима дјетета, а потписивањем Дејтонског споразума 1995. године преузела је обавезу поштовања Конвенције на подручју цијеле државе. Конвенција се налази у Анексу I Устава Босне и Херцеговине и има снагу уставне одредбе. На овакав начин међународно право директно је постало дио унутрашњег правног система наше државе и директно је надређено њему, те се примјењује непосредно.

³ United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice – The Beijing Rules, усвојена од Генералне скупштине УН Резолуцијом број 40/33 од 29. новембра 1985. године;

⁴ United Nations Guidelines for the Prevention of Juvenile Delinquency - The Riyadh Guidelines, усвојена од Генералне скупштине УН Резолуцијом број 45/112 од 14. децембра 1990. године;

⁵ United Nations Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty – The Havana Rules, усвојена од Генералне скупштине УН Резолуцијом број 45/113 од 14. децембра 1990. године;

⁶ United Nations Standards Minimum rules for Non-Custodial Measures – The Tokyo Rules, усвојена од Генералне скупштине УН Резолуцијом број 45/110 од 14. децембра 1990. године;

⁷ United Nations Guidelines for Action on Children in the Criminal Justice System – The Vienna Guidelines, усвојена од Генералне скупштине УН Резолуцијом број 1997/30, од 21. јула 1997. године;

⁸ Усвојени 2000. године, а ступили на снагу 2002. године;

b) Протокол о трговини дјецом, дјечјој проституцији и дјечјој порнографији¹⁰.

Одредбе које се односе на казненоправну (кривичноправну и прекршајноправну) заштиту дјече и малољетника садржане су и у Конвенцији о геноциду (1948)¹¹ и Женевској конвенцији за заштиту жртава рата (1949). Одредбе о заштити дјече и малољетника садржане су у Статуту Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију (ICTY)¹² и у Римском статуту, односно статуту Међународног кривичног суда (ICC).¹³ Такође, Међународним пактом за грађанска и политичка права (1966) предвиђа се да оптужени малољетници треба да буду одвојени од одраслих, те да се њихови случајеви рјешавају по хитном поступку.

Надаље, заједно с Конвенцијом против транснационалног организованог криминала (2000)¹⁴ усвојена су и два протокола, и то:

- a) Протокол за превенцију, одстрањивање и кажњавање трговине људима, посебно женама и дјецом¹⁵ (овим протоколом се предвиђа обавеза да се код инкриминације кривичних дјела која се односе на трговину људима, посебно дефинишу дјела која се односе на трговину дјецом) и
- b) Протокол против кријумчарења миграната копненим, воденим или ваздушним путем¹⁶.

Уз све претходно наведене документе Уједињених нација, посебно су значајни и документи Савјета Европе које је, такође, у потрази за новим приступом и третманом донио Комитет министара, и то:

- a) Препорука број П (87) 20 о друштвеном реаговању на делинквенцију малољетника (1987)¹⁷,

9 Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the Involvement of Children in Armed Conflict, од 25. 5. 2000. године, ступио на снагу 12. 2. 2002. године;

¹⁰ Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the Sale of the Children, Child Prostitution and Child Pornography, од 25. 5. 2000. године, ступио на снагу 18. 1. 2002. године. Протоколом за укључивање дјече у оружане сукобе подигнута је граница доби дјече за укључивање у оружане сукобе на осамнаст година, као и забрана присилног регрутовања дјече до тог узраста. Протоколом о трговини дјецом, дјечјој проституцији и дјечјој порнографији налаже се обавеза држави да спријечи и забрани продају дјече, дјечју проституцију и дјечју порнографију. У овом протоколу је садржана и листа дјела која изричито треба да се инкриминишу као минимум у националним законодавствима. То су: нуђење или прихватање дјетета с циљем сексуалне експлоатације, трансфер органа дјетета због профита или ангажовање дјетета за присилан рад, незаконито усвајање итд. Види шире: Деган, Ђ. В., Павшић, Б., Беширевић, В.: *Међународно и транснационално кривично право*, Правни факултет Универзитета Унион у Београду и Јавно предузеће Службени гласник, Београд, 2011. године;

¹¹ *The Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide*, усвојена је од Генералне скупштине Уједињених нација Резолуцијом број 260 од 9. децембра 1948. године, а ступила је на снагу 12. јануара 1951. године;

¹² *Statute of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia*, усвојен је од Генералне скупштине Уједињених нација Резолуцијом број 827 од 25. маја 1993. године;

¹³ Тако, на примјер, као посебан облик културног геноцида Статут ICTY предвиђа присилни премјештај дјече из једне у другу групу, док Римски статут предвиђа регрутовање дјече млађе од 15 година у националним оружаним снагама као ратни злочин;

¹⁴ *The United Nations Convention against Transnational Organized Crime*, усвојена је од Генералне скупштине Уједињених нација Резолуцијом број 55/25 од 15. новембра 2000. године, а ступила је на снагу 29. септембра 2003. године;

¹⁵ *The Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, especially Women and Children*, усвојен је од Генералне скупштине Уједињених нација Резолуцијом број 55/25 од 15. новембра 2000. године, а ступио је на снагу 25. децембра 2003. године;

¹⁶ *The Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air*, усвојен је од Генералне скупштине Уједињених нација Резолуцијом број 55/25 од 15. новембра 2000. године, а ступио је на снагу 28. јануара 2004. године;

- b) Препорука П (88) 6 о друштвеном реаговању на делинквентно понашање младих који потичу из мигрантских породица (1988)¹⁸,
- c) Европска правила за санкције и мјере заједнице ЦЕ П (92) 16¹⁹ и
- d) Препорука Р (2003) 20 о новим начинима третирања малолетничког преступништва и о улози малолетничког правосуђа (2003)²⁰.

3.1.3. Обавезан садржај Извјештаја

У овом дијелу Извјештаја потребно је цитирати назначајније одредбе међународних докумената који се односе на институционално санкционисање дјече у сукобу са законом, а потом дати и релевантна објашњења цитираних одредби те их довести у корелацију с одредбама домаћег законодавства.

3.2. Реализација задатка број 2.

3.2.1. Назив задатка

Анализирати све домаће законске и подзаконске прописе у области малолетничког преступништва, у првом реду законе о заштити и поступању с дјецом и малолетницима у кривичном поступку Републике Српске, Федерације БиХ и Брчко дистрикта БиХ, а нарочито одредбе које се односе на казну малолетничког затвора и васпитну мјеру упућивање у васпитно-поправни дом.

3.2.2. Начин реализације

Након анализе одредби међународних докумената који се односе на дјецу која се налазе на издржавању институционалних санкција потребно је извршити детаљну анализу одредби домаћег законодавства (законских и подзаконских аката), а нарочито оних одредби које се односе на казну малолетничког затвора и васпитну мјеру упућивање у васпитно-поправни дом.

Најзначајнији законски и подзаконски акти које је потребно анализирати су:

- a) закони о заштити и поступању с дјецом и малолетницима у кривичном поступку Републике Српске, Федерације БиХ и Брчко дистрикта;
- b) закони о извршењу санкција Републике Српске, Федерације БиХ и Брчко дистрикта БиХ;
- c) подзаконски акти (правилници) којима се детаљније уређује начин извршења институционалних санкција према дјечи, на примјер, Правилник о дисциплинској

¹⁷ Recommendation No. R (87) 20 of the Committee of Ministers to member states on Social Reactions to Juvenile Delinquency, усвојена је од Комитета министара Савјета Европе 17. септембра 1987. године;

¹⁸ Recommendation No. R (88) 6 of the Committee of Ministers to member states on Social Reactions to Juvenile Delinquency among young people coming from migrant families, усвојена је од Комитета министара Савјета Европе 18. априла 1988. године;

¹⁹ Recommendation No. R (92) 16 of the Committee of Ministers to member states on the European Rules on Community Sanctions and Measures, усвојена је од Комитета министара Савјета Европе 19. октобра 1992. године;

²⁰ Recommendation No. R (2003) 20 of the Committee of Ministers to member states concerning new ways of dealing with juvenile delinquency and the role of juvenile justice, усвојена је од Комитета министара Савјета Европе 24. септембра 2003. године;

одговорности малољетника који се налазе на извршењу заводских мјера и издржавању казне малољетничког затвора у Републици Српској.

3.2.3. Обавезан садржај Извјештаја

У овом дијелу Извјештаја потребно је анализирати назначајније одредбе законских и подзаконских одредби које се односе на институционално кажњавање дјеча у сукобу са законом, те извршити њихову упоредну анализу између рјешења која су донесена у Републици Српској, Федерацији БиХ и Брчко дистрикту БиХ.

3.3. Реализација задатка број 3.

3.3.1. Назив задатка

Анализирати податке добијене путем инструмената истраживања који су представљени у Методологији, а од стране институција које су надлежне за извршење институционалних санкција према дјечи у сукобу са законом.

3.3.2. Начин реализације

- a) ***Креирати упитник за установе у које су смјештени малољетници у сукобу са законом у Босни и Херцеговини***

Упитник за установе у које су смјештени малољетници потребно је доставити установама прије посјета како би се обезбиједили општи подаци о установи, подаци о просторним ресурсима у установи, затим властита процјена остварености сврхе третмана установе, те подаци како се обавља комуникација малољетника с лицима изван установа и како се остварује здравствена заштита. Веома важан сегмент овог упитника јесте и утврђивање система приговора у установи.

- b) ***Креирати Протокол за преглед документације током посјете установи***

Протокол за преглед документације попуњава се током посјете установи од стране лица која врше утврђивање стања у установама у којима су смјештена дјеча у сукобу са законом.

3.3.3. Обавезан садржај Извјештаја

a) ***Упитник за установе у које су смјештени малољетници у сукобу са законом***, након уводног текста у којем се наводе разлози истраживања стања у установама у којима су смјештена дјеча у сукобу са законом, треба да садржи питања о сљедећим сегментима рада установе:

- ***Општи подаци о установи*** (пуни назив установе, ентитет/дистрикт, кантон, директор установе, организациона структура установе, степен безбједности – затворености, структура запослених, капацитет установе, структура корисника по

узрасту, структура корисника по кривичним дјелима, навести назив и сједиште органа који су упутили кориснике у установу, тренутна попуњеност установе);

- **Просторни ресурси** (оцјена услова смјештаја, оцјена капацитета третмана, оцјена спортских активности, врсте рекреације и спортова, оцјенаведеног времена на отвореном, како је организовано чишћење и како се одржава уредност простора у установи, процјена квалитета ваздуха и температуре (климе, гријање, системи прозрачивања), процјена организације и квалитета исхране у установи);
- **Пријем** (уознавање с правима и обавезама приликом пријема, обезбјеђивање примјерка унутрашњих докумената за свако дијете (кућни ред, правилници), заштићеност приватности корисника услуга));
- **Процјена остварености сврхе третмана** (индивидуални планови третмана, величина и начин рада васпитне групе, врсте програма и третмана, да ли је корисницима омогућено да учествују у изради планова и програма третмана, укљученост корисника у планирање и праћење ефикасности услуга, програми оспособљавања за самостални живот по изласку из установе, постпенална заштита, сарадња у овом сегменту с другим субјектима (центрима за социјални рад, основним и средњим школама));
- **Комуникација с лицима ван установе** (пријем посјета од стране родитеља и осталих сродника, коришћење годишњег одмора, пријем пакета, обављање телефонских разговора, приступ библиотеци, интернету, телевизији и радију, обилазак малољетника од стране тужилаца и судија);
- **Здравствена заштита** (медицински преглед по пријему, систематски прегледи, извјештавање о психичком здрављу, примарна и специјалистичка здравствена заштита, програми лијечења од зависности, здравствена заштита током пандемије);
- **Систем приговора** (остваривање права на приговор, број приговора, који су најчешћи разлози за приговоре од стране корисника).

Такође, веома важно је оставити и додатни простор на крају упитника гдје би се могла навести и додатна запажања или забринутости, а која нису обухваћена упитником.

Прилог 1. Упитник за установе у које су смјештени малољетници у сукобу са законом у Босни и Херцеговини

б) Протокол за преглед документације током посјете установи јесте помоћни инструмент истраживачима уз помоћ којег се утврђује оцјена, постојање и доступност:

- Релевантних унутрашњих прописа у установи (Правилник о кућном реду и др.).
- Осталих докумената који се користе у раду (часописи, приручници и др.) и стручне литературе која је на располагању у установи.
- Електронских медија попут: друштвених мрежа, веб (web) страница, објава у медијима који се односе на рад установе.

Посебну пажњу приликом креирања Протокола за преглед документације ***током посјете установи*** треба посветити прегледу документације о корисницима, односно прегледу садржаја персоналних досијеа корисника у којима се утврђује постојање низа

документа, ствари, фотографија и других предмета који су од сентименталне вриједности корисника, као што су: родни лист, путна исправа, захтјев о смјештају, рјешење о смјештају, индивидуални план и програм рада, фотографије, важне личне ствари и друго.

Прилог 2. Протокол за преглед документације током посјете установи

3.4. Реализација задатка број 4.

3.4.1. Назив задатка

Анализирати податке добијене путем инструмената истраживања који су представљени у овој методологији, а од стране запослених у институцијама које су надлежне за извршење институционалних санкција према дјечи у сукобу са законом.

3.4.2. Начин реализације

а) Креирати Протокол за разговор са административним и техничким особљем током посјете установи

Разговор са административним и техничким особљем обављати према унапријед припремљеном протоколу. Након уводног дијела протокола у којем ћете се представити ко сте, у коју сврху обављате наведено истраживање, који је циљ оваквог истраживања, испитаницима обавезно нагласити да је разговор искључиво на добровољној основи те тражити дозволу за снимањем. Много лакше и једноставније је водити разговор уколико не морате писати у исто вријеме док разговарате са испитаником. У овим врстама истраживања разговор је најбоље водити појединачно са свим запосленим, осим уколико се не ради с превеликим бројем испитаника. Уколико је већи број запослених овај разговор се може водити и користећи методу фокус групе, али у том случају, на крају испитивања, сваком испитанику, уколико то жели, потребно је оставити простор да додатно изнесе своје мишљење, став или запажање.

б) Креирати Протокол за разговор са стручним лицима током посјете установи

Разговор са стручним лицима обављати према унапријед припремљеном протоколу који је у правилу обимнији од протокола за разговор са административним и техничким особљем. Након уводног дијела протокола у којем ћете се представити ко сте, у коју сврху обављате наведено истраживање, који је циљ оваквог истраживања испитаницима обавезно нагласити да је разговор искључиво на добровољној основи те тражити дозволу за снимањем. Много лакше и једноставније је водити разговор уколико не морате писати у исто вријеме док разговарате са испитаником. У овим врстама истраживања разговор је најбоље водити појединачно са свим стручним лицима или по тимовима уколико су тако организовани у установама у којима раде, осим уколико се не ради с превеликим бројем испитаника. Уколико је већи број запослених овај разговор се може водити и користећи методу фокус групе, али у том случају, на крају испитивања, сваком испитанику, уколико

то жели, потребно је оставити простор да додатно изнесе своје мишљење, став или запажање.

3.4.3. Обавезан садржај истраживања

а) Протокол за разговор са административним и техничким особљем треба да садржи питања о сљедећим сегментима рада установе:

Представљање запосленог на административним и техничким пословима (име, струка, колико дуго раде на тренутном послу и слично);

Општи утисак о раду установе (описати запослене, описати кориснике, описати општу атмосферу у установи);

Профил техничког и административног особља (тренутна попуњеност овим кадром, приједлози у вези с промјеном структуре рада установе и слично);

Процјена властите физичке безбједности у установи (остваривање права запослених, уважавање мишљења запослених у установи, предности рада у колективу, недостаци рада у колективу);

Стручно усавршавање и напредовање (могућности стручног усавршавања и напредовања);

Став о систему бриге за дјецу и младе који су у сукобу са законом (приједлози за побољшање рада ваше установе).

Такође, веома важно је оставити и додатни простор на крају упитника гдје би се могла навести и додатна запажања или забринутости, а која нису обухваћена упитником.

Прилог 3. Протокол за разговор са административним и техничким особљем током посјете установи

б) Протокол за разговор са стручним тимом током посјете установи треба да садржи питања о сљедећим сегментима рада:

- **Утврдити општи утисак о установи** (организациона структура, инфраструктура установе, техничка опремљеност, услови смјештаја, услуге које се пружају корисницима, смјештајни капацитети, однос с другим запосленим, однос с корисницима);
- **Утврдити општи утисак о функционисању правосудног система када су у питању малолетници у сукобу са законом;**
- **Кључне потребе установе, корисника и стручног тима установе, предности у раду установе, односно у чему се огледа успјех установе, а који су недостаци (чиме нисте задовољни);**
- **Стандарди квалитета и теоријска подлога** (вриједности и принципи на којима се темељи рад установе, теорије и модели на којима се заснива третмански рад с малолетницима, технике и методе које се примјењују у раду с корисницима);
- **Просторни ресурси и опремљеност** (услови рада у установи, шта је потребно побољшати или унаприједити, оцјена простора у којем се одвија третмански рад (собе, материјал, стручна литература), људски ресурси, садржај за спортске

активности, садржај за друге активности (библиотека, читаоница, приступ рачунару, интернету, ТВ, радио, телефонски разговори, музички, ликовни атеље), квалитет исхране, хигијена и одржавање просторија у установи);

- **Организација рада** (постојање правилника о кућном реду установе, његов садржај, провођење и поштовање, упознавање корисника с његовим садржајем и другим правима и обавезама приликом пријема, начин организације рада у установи радним данима и у дане викенда, прекид смјештаја у установи, припрема на излазак из третмана, додјељивање погодности корисницима);
- **Услуге / програми / активности** (групни састанци, групне активности, индивидуални и групни програм и активности, укљученост родитеља у индивидуалне третмане, програми ненасилне комуникације, асертивни тренинзи, третман оспособљавања за самостални живот, програми постпеналне заштите);
- **Адекватност и ефикасност услуга** (начин процјене потреба корисника, садржај третмана за појединог корисника, праћење ефикасности појединих услуга);
- **Стручни тим** (профил стручног особља, предности и недостаци стручног особља, постојање могућности за стручно напредовање, провођење едукација и стручног усавршавања стручног особља);
- **Комуникација корисника с лицима ван установе** (комуникација с родитељима, другим сродницима или другим лицима, коришћење годишњег одмора, остваривање комуникације са социјалном службом);
- **Сарадња са субјектима из владиног и невладиног сектора** (спровођење различитих пројеката у сарадњи с владиним, невладиним и међународним органима и организацијама, подршка од стране ресорних министарстава);
- **Корисници** (профил корисника у установи, учешће корисника у изради, планирању и праћењу ефикасности услуга, приватност корисника, однос стручног особља и корисника, како унаприједити стање у установи);
- **Безбједност у установи** (процјена безбједности у установи запослених и корисника, да ли су евидентирани случајеви угрожености);
- **Здравствена заштита** (врста здравствене заштите која је осигурана корисницима – примарна, специјалистичка, програми лијечења од зависности, систематски прегледи, процјена психолошког стања корисника).

Прилог 4. Протокол за разговор са стручним тимом током посјете установи

3.5. Реализација задатка број 5.

3.5.1. Назив задатка

Анализирати податке добијене путем инструмената истраживања који су представљени у овој методологији, а од стране дјече која су смјештена у установама које су надлежне за извршење институционалних санкција према дјечи у сукобу са законом.

3.5.2. Начин реализације

Креирати Протокол за разговор с дјецом и младима током посјете установи

Разговор с дјецом и младима јесте један од најважнијих сегмената истраживања (ако не и најважнији) у овој области. Разговор с дјецом и младима који су смјештени ради издржавања неке од институционалних санкција потребно је обављати према унапријед припремљеном протоколу. Након уводног дијела протокола у којем ћете се представити ко сте, у коју сврху обављате наведено истраживање, који је циљ оваквог истраживања испитаницима обавезно нагласити да је разговор искључиво на доброволној основи те тражити дозволу за снимање разговора. Много лакше и једноставније је разговарати уколико не морате писати у исто вријеме док разговарате са испитаником. Поред тога што је потребно нагласити да је овај разговор крајње на доброволној основи, важно је и рећи да сами могу одлучити да у сваком тренутку разговора могу одустати без икаквих посљедица.

У овим врстама истраживања разговор је најбоље водити појединачно са свим корисницима, осим уколико се не ради с превеликим бројем испитаника. Уколико је већи број корисника овај разговор се може водити и користећи методу фокус групе, али у том случају, на крају испитивања, сваком кориснику, уколико то жели, потребно је оставити простор да додатно изнесе своје мишљење, став или запажање. Такође, веома је важно да испитивање обавља један истраживач који мора посједовати афинитет, као и искуство у раду с дјецом и младима. Уколико истраживање обавља више истраживача тај број не смије бити већи од броја корисника који се испитује.

Истраживачи морају, језиком прилагођеним дјеци и младима, над којима се обавља истраживање, приближити то истраживање тако да ће им се у уводном дијелу, а након представљања, указати да је веома важно да они изнесу све предности и недостатке живота у установи, како они виде сврху боравка и да ли они имају неке приједлоге за побољшање живота и третмана. Такође, важно им је нагласити да је план истраживача да посјете све установе овог типа, те обаве разговоре са свим корисницима и одраслим особљем како би се на крају предложили смјернице којима ће се указати на све предности и недостатке, а с циљем да дјеци, младима и одраслима посао и живот у установама буде угоднији и бољи.

Такође је важно нагласити да се желе чути њихови ставови и позвати их да отворено и искрено изнесу сва своја размишљања и идеје. Нагласити да нема тачних и нетачних одговора, да је веома важно да кажу све што имају. Замолити их да говоре један по један како би слушали једни друге и да могу евентуално дати коментар или додати нешто на излагање другог корисника.

Такође, један од најважнијих сегмената јесте и обавеза истраживача да нагласи да се дјеци и младима гарантује заштита и повјерљивост сваке информације коју изнесу и да информације које би могле открити њихов идентитет никако неће бити укључене у извјештај или презентацију резултата.

Иако су питања у протоколу унапријед припремљена потребно је омогућити спонтано укључивање у разговор сваког корисника.

На крају излагања истраживача, обавезно дјеци поставити питање: „Желите ли сада да наставите разговор када имате све ове информације?“

3.5.3. Обавезан садржај Извјештаја

Протокол за разговор с дјецом и младима:

- **Подаци о установи, граду, времену испитивања, истраживачу, броју испитаника, доби и полу дјецe;**
- **Основна питања као увод у разговор** (временски боравак, колико је још остало до истека санкције, ранији живот, утврдити да ли знају тачан назив установе, да ли имају неке метафоричке називе за установу, њене кориснике и запослене, да опишу установу);
- **Кључна питања** (долазак у установу, описати прве дане, осјећања у том периоду, однос особља и других корисника по пријему, разлози смјештаја у установу, дозволити навођење конкретних примјера о томе чиме су задовољни или незадовољни);
- **Свакодневица** (квалитет хране, хигијенске потребе, одјећа и обућа, културне спортске и друге активности, бављење спортом, радионице, секције, радно оспособљавање, школовање, приступ библиотеци, радио-телевизијским програмима, интернету, штампи и другим публикацијама, дневни, седмични и годишњи одмори, здравствене услуге, вјерски обреди, како изгледа ваш уобичајени дан у установи);
- **Комуникација с околином** (контакт с породицом, посјете, телефонски разговори, долазак друге дјецe у установу, долазак и посјете професионалних лица, комуникација с припадницима центра за социјални рад);
- **Права у вези с поступком** (обавјештавање о правилима установе, вашим правима и обавезама у прва 24 сата, право на приговор, права у установи);
- **Стање у установи** (мишљење о васпитачима, дисциплинско кажњавање или неки други облик кажњавања, уважавање мишљења корисника, омогућавање рада и плаћање за рад, вршњачко насиље, однос с другим корисницима, однос с другим одраслим у установи, корист коју имају од боравка у установи, генерални дојам о установи, препорука за друге младе, планови по изласку, додатна запажања).

Прилог 5. Протокол за разговор с дјецом и младима током посјете установи

3.6. Реализација задатка број 6.

3.6.1. Назив задатка

Анализирати податке добијене путем инструмената истраживања који су представљени у Методологији, а од стране вањских субјеката који учествују у поступцима у којима се изриче нека од институционалних санкција према дјеци у сукобу са законом.

3.6.2. Начин реализације

Креирати Упитник за вањске субјекте који учествују у поступцима у којима се изриче нека од институционалних санкција према дјечи у сукобу са законом

Упитник за вањске субјекте који учествују у поступцима у којима се изриче нека од институционалних санкција према дјечи у сукобу са законом креира се са циљем добијања увида у стање у установама у које су смјештени малољетници у сукобу са законом, као и с циљем добијања потребних података о улози вањских субјеката у институционалном третману дјече смјештене у установама. По добијању података који вањски субјекти су учествовали у поступцима у којима се изриче нека од институционалних санкција према дјечи у сукобу са законом, *Упитник за вањске субјекте* потребно је послати свим вањским субјектима који су том приликом идентификовани да су учествовали у поступцима према дјечи која се налазе на институционалном третману.

3.6.3. Обавезан садржај истраживања

- ***Општи подаци о установи*** (пуни назив установе, ентитет/дистрикт, кантон, директор/предсједник установе, структура запослених који раде с дјецом која су у сукобу са законом (број, назив радног мјеста));
- ***Суд*** (број поступајућих судија за малољетнике, обавезни годишњи обиласци, остваривање непосредног контакта с малољетницима и стручним лицима, увид и преглед документације, оцјена третмана, уочавање пропуста, утврђивање чињеница и околности које упућују на потребу предузимања мјера заштите права малољетника);
- ***Тужилаштво*** (број поступајућих тужилаца за малољетнике, обавезни годишњи обиласци, остваривање непосредног контакта с малољетницима и стручним лицима, увид и преглед документације, оцјена третмана);
- ***Орган старатељства*** (остваривање контакта с малољетницима и њиховом породицом, посјете, припреме за отпуст, пружање помоћи око изналажења смјештаја и средине у којој ће живјети по изласку из установе, помоћ око довршетка започетог образовања и стручног усавршавања, помоћ око лијечења ради заштите његовог физичког и душевног здравља, помоћ при проналаску запослења, помоћ при обезбјеђивању исхране, одјеће и финансијских средстава, брига од малољетницима без родитељског старања).

Прилог 6. Упитник за вањске субјекте који учествују у поступцима у којима се изриче нека од институционалних санкција према дјечи у сукобу са законом

IV ПРИЛОЗИ

Прилог 1. Упитник за установе у које су смјештени малољетници у сукобу са законом у Босни и Херцеговини Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине

Упитник за установе у које су смјештени малољетници у сукобу са законом у Босни и Херцеговини

Упитник је креиран с циљем добивања увида у стање у установама у које су смјештени малољетници у сукобу са законом у Босни и Херцеговини. На питања одговарате тако што ћете заокружити један од понуђених одговора, а гдје је предвиђено уписати тражене податке на празну линију. Молимо вас за искреност при давању одговора на питања, те да не прескачете питања, јер сваки ваш одговор је важан.

Хвала на сарадњи!

Институција омбудсмана за људска права БиХ

ОПШТИ ПОДАЦИ О УСТАНОВИ

Пуни назив установе:

Ентитет/Дистрикт:

Кантон:

Директор установе:

Организациона структура установе:

Степен безбједности – затворености:

Структура запослених:

Капацитет установе:

Структура корисника по узрасту:

Структура корисника по кривичним дјелима:

Таксативно навести назив и сједиште органа који су упутили кориснике у установу:

Тренутна попуњеност установе:

ПРОСТОРНИ РЕСУРСИ	
Да ли сматрате да су услови смјештаја задовољавајући?	1. ДА 2. НЕ
Уколико је одговор не, наведите разлоге:	
Да ли сматрате да су капацитети за третман малољетника задовољавајући?	1. ДА 2. НЕ
Уколико је одговор не, наведите разлоге:	
Да ли су обезбијеђени садржаји за спортске активности?	1. ДА 2. НЕ
Наведите врсте рекреације и спортова којима се може бавити:	
Да ли дјеца проводе три сата дневно на отвореном?	1. ДА 2. НЕ
Уколико је одговор не, наведите разлоге:	
ПРИЈЕМ	
Да ли су дјетету објашњена права и обавезе приликом пријема?	1. ДА 2. НЕ
Да ли је обезбијеђена копија правилника за свако дијете?	1. ДА 2. НЕ
ПРОЦЈЕНА ОСТВАРЕНОСТИ СВРХЕ ТРЕТМАНА	
Да ли сачињавате индивидуалне планове?	1. ДА 2. НЕ
Да ли су родитељи укључени у индивидуалне планове?	1. ДА 2. НЕ
Величина васпитне групе	
Да ли се проводи програм третмана?	1. ДА 2. НЕ
Да ли се проводи програм ненасилне комуникације?	1. ДА 2. НЕ
Да ли се проводи програм асертивних тренинга?	1. ДА 2. НЕ
Да ли се проводи програм оспособљавања за самостални живот?	1. ДА 2. НЕ
Да ли проводите програм усмјерен на постпеналну заштиту?	1. ДА 2. НЕ
Да ли службе социјалне заштите одржавају везу између малољетника, његове породице и установе?	1. ДА 2. НЕ
Да ли службе социјалне заштите раде с малољетником током припреме за отпуст?	1. ДА 2. НЕ

Да ли је малољетницима обезбијеђено адекватано школовање, основна/средња школа?	1. ДА 2. НЕ
КОМУНИКАЦИЈА СА ОСОБАМА ВАН УСТАНОВЕ	
Да ли малољетници имају посјете барем једном седмично од стране родитеља и осталих сродника?	1. ДА 2. НЕ
Да ли малољетници имају посјете два пута мјесечно од стране других лица?	1. ДА 2. НЕ
Да ли малољетници имају годишњи одмор?	1. ДА 2. НЕ
Да ли малољетници имају неограничен пријем пакета?	1. ДА 2. НЕ
Да ли малољетници имају право на телефонски разговор најмање два пута седмично?	1. ДА 2. НЕ
Да ли малољетници имају приступ библиотеци?	1. ДА 2. НЕ
Да ли малољетници имају приступ интернету?	1. ДА 2. НЕ
Да ли малољетници имају приступ телевизији?	1. ДА 2. НЕ
Да ли малољетници имају приступ радију?	1. ДА 2. НЕ
Да ли судија или тужилац најмање два пута годишње обилазе малољетнике смјештене у установу?	1. ДА 2. НЕ
ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА	
Да ли малољетници имају медицински преглед у року од 24 сата од пријема?	1. ДА 2. НЕ
Да ли малољетници имају једанпут годишње систематски преглед у одговарајућој здравственој установи?	1. ДА 2. НЕ
Да ли се налаз доставља судији или тужиоцу, родитељима и служби социјалне заштите?	1. ДА 2. НЕ
Да ли се два пута годишње саставља извјештај о психичком стању малољетника?	1. ДА 2. НЕ
Да ли се извјештај доставља судији или тужиоцу, родитељима и служби социјалне заштите?	1. ДА 2. НЕ
Да ли је малољетницима обезбијеђена примарна здравствена заштита?	1. ДА 2. НЕ
Да ли су малољетницима обезбијеђене специјалистичке услуге?	1. ДА 2. НЕ
Да ли је малољетницима обезбијеђен програм лијечења зависности?	1. ДА 2. НЕ
Да ли је и на који начин појава Covid-19 утицала на остваривање права малољетника у установи?	1. ДА 2. НЕ

Уколико је одговор ДА, молимо да образложите.	
Да ли сте током периода трајања пандемије омогућили малољетницима посјете и друге активности?	1. ДА 2. НЕ
Да ли сте малољетницима обезбиједили током трајања пандемије средства заштите (маске, рукавице, дезинфекциона средства)?	1. ДА 2. НЕ
СИСТЕМ ПРИГОВОРА	
Да ли малољетници имају право на приговор?	1. ДА 2. НЕ
Број приговора у 2019. години?	
Број приговора у 2020. години?	
ДА ли постоје нека додатна запажања или забринутости, која нису обухваћена упитником? Уколико постоје, молим да их истакнете и образложите.	

Упитник испунио/ла (име и презиме, образовање и позиција у установи):

Датум:

Прилог 2. Протокол за преглед документације Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине

ПРОТОКОЛ
за преглед документације

Установа / град, мјесто	
Датум теренске посјете	

	Биљешке
I. Примарни документи (нпр. Правилник о кућном реду, процедуре, протоколи поступања)	
II. Остали документи који се користе у раду установе (часописи, приручници, интерни материјали)	
III. Стручна литература која се користи у раду	
IV. Доступност <ul style="list-style-type: none">• Друштвене мреже• веб страница установе• Објаве у медијима Да ли су ажурирани подаци на веб страници, друштвеним мрежама? Да ли постоје објаве у медијима које се односе на установу? Колико често? О каквим врстама објава се ради?	

Документација о корисницима (преглед персоналних досијеа неколико корисника)	1	2	3	4	5
<i>Родни лист</i>					
<i>Пасош</i>					
<i>Захтјев за смјештај</i>					
<i>Рјешење о смјештају</i>					
<i>Индивидуални план и програм рада</i>					
<i>Остали документи</i> (нпр. документи везани за остваривање погодности)					
<i>1.</i>					
<i>2.</i>					
<i>3.</i>					
<i>4.</i>					
<i>5.</i>					
<i>Документи/ствари/фотографије сентименталне</i> <i>вриједности</i> (нпр. фотографије, важне личне ствари и сл.)					
<i>1.</i>					
<i>2.</i>					
<i>3.</i>					
<i>4.</i>					
<i>5.</i>					

**Прилог 3. Протокол за разговор са административним и техничким особљем
Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговини**

**ПРОТОКОЛ
за разговор са административним и техничким особљем**

Установа / град, мјесто	
Датум и вријеме разговора	
Чланови тима	
Учесници из установе	

Ја сам, чланица радне групе за израду Специјалног извјештаја о стању у установама у којима су смјештена дјеца у сукобу са законом. Омбудсмани Босне и Херцеговине су одлучили да у сарадњи с Уницефом у БиХ израде једну свеобухватну анализу о стању у установама у којима су смјештена дјеца у сукобу са законом. Ова активност представља наставак сарадње Омбудсмана и Уницефа с крајњим циљем заштите малољетника у сукобу са законом од тортуре, нељудског и понижавајућег третмана.

Једна од кључних, почетних активности овог програма јесте и детаљна анализа стања и потреба установа за дјецу и младе с проблемима у понашању што проводимо у сарадњи с васпитним установама. Дио тих података, прикупиће се упитницима, а дио непосредним разговором па и овом фокусном групом. Сматрамо да је немогуће израдити свеобухватну анализу ове проблематике без вашег активног учешћа.

Сврха овог разговора с вама јесте стицање бољег увида у потребе, очекивања и изазове у раду васпитних установа усмјерених заштити дјеце и младих и њихових породица.

Циљ овог разговора јесте да се упозна ваше искуство и доживљај установе и вашег рада у установи. Занима нас како доживљавате рад у установи, њено свакодневно функционисање, општа клима, колико сте задовољни, које изазове, а које предности препознајете и сл.

Ваше учешће у овом разговору је потпуно добровољно. Разговор и сви подаци служиће само за стварање укупне слике, а неће бити појединачно приказани нити ће се било гдје спомињати ваше име. Такође, можете одустати у сваком тренутку од учешћа, ако тако желите, а можете добити увид у резултате везане уз овај разговор/фокусну групу.

Разговор је потребно снимати тако да приликом обраде података можемо тачно разумјети шта учесници кажу (јер ја не бих могла записивати и разговарати с вама истовремено).

Занима ме јесте ли све разумјели, имате ли можда додатних питања или нејасноћа?

Ако сте све разумјели, могу ли сматрати да прихватате учешће у овом разговору (уз снимање), као што сам навела?

Представљање учесника-запослених (име, струка, колико дуго раде на тренутном послу)
Биљешке

Теме/Питања	Биљешке
<p>1. Какав је ваш општи утисак о раду установе у којој радите?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Како бисте описали запослене, а како кориснике? 	
<p>2. Како бисте описали како се осјећају запослени у овој установи, а како се осјећају корисници</p>	
<p>3. Како бисте описали и процијенили општу атмосферу у установи?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Шта су добре, а шта лоше ствари с којима се у колективу суочавате? - Што по вашем мишљењу утиче на општу атмосферу (било добру или лошу) у вашој установи? - Имате ли приједлоге за унапређења радне атмосфере у установи? - Који би то приједлози били? 	
<p>4. Који је тренутно профил техничког и административног особља у установи?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Који кадар вам недостаје? - Којег кадра има довољно? - Имате ли неких приједлога у промјени структуре у наредном периоду? 	
<p>5. Како видите организацију рада у смислу административних и техничких послова у вашој установи?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Постоји ли јасна подјела рада, преузimate ли дијелове посла једни од других? - Влада ли култура уважавања између вас? - С другим особљем на нивоу установе? 	
<p>6. Како процјењујете своју физичку безбједност?</p>	

<p>7. Која су ваша права? Како се она уважавају?</p>	
<p>8. Како се ваш глас и ваше потребе чују и уважавају?</p> <p>- Уколико имате идеја о побољшању одређених аспеката рада, с киме то можете подијелити?</p> <p>- Имате ли утисак да се ваше мишљење уважава?</p>	
<p>9. Имате ли прилике стручно напредовати у свом домену рада?</p>	
<p>10. Како генерално гледате на систем бриге за дјecu и младе с проблемима у понашању?</p> <p>-Како гледате на себе као дио тог система?</p>	
<p>11. Које су предности вашег колектива (на стручном нивоу, административном нивоу, нивоу цијеле установе)?</p>	
<p>12. Како бисте описали недостатке вашег колектива (на стручном нивоу, административном нивоу, нивоу цијеле установе)?</p>	
<p>13. Шта по вашем мишљењу у највећој мјери угрожава рад овог колектива, а шта у највећој мјери доприноси квалитетном функционисању установе у цјелини?</p>	
<p>14. Да ли је пандемија Covid-19 утицала на ваш рад у установи и на који начин /да ли сте имали довољно дезинфекционих средстава, маске, рукавица и сл.)?</p>	
<p>15. Који би генерално били ваши приједлози за унапређење рада установе?</p>	

Прилог 4. Протокол за разговор са стручним тимом Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине

**ПРОТОКОЛ
за разговор са стручним тимом**

Пуни назив установе, град/мјесто	
Датум и вријеме разговора	
Чланови стручног тима установе	

Ја сам (име и презиме), (позиција) у Институцији омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине и члан радне групе на изради Специјалног извјештаја о ситуацији у установама у којима су смјештени малолетници у сукобу са законом у Босни и Херцеговини у 2021. години, који се имплементира уз подршку Уницефа у Босни и Херцеговини. Такође, данас са мношћом су чланови радне групе _____.

Институција омбудсмана за људска права Босне Херцеговине у свом раду посебну пажњу посвећује заштити права и слобода дјеце, праћењу стања у овој области, припремању извјештаја о стању права дјеце, те осигураваће примјене међународних стандарда.

Заједничка сарадња Уницефа у Босни и Херцеговини и Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине резултирала је израдама „Анализе стања у установама у којима су смјештени малолетници у сукобу са законом у Босни и Херцеговини“ и Извјештаја о реализацији препорука из документа под називом „Анализа стања у установама у којима су смјештени малолетници у сукобу са законом у Босни и Херцеговини“ и оцјена тренутног стања.

Омбудсмани БиХ настављају сарадњу с Уницефом тако да су током септембра 2021. године поново посјетили све установе у којима су смјештена дјеца у сукобу са законом, израдили Специјални извјештај о стању у установама у којима су смјештена дјеца у сукобу са законом, али и урадили свеобухватну и квалитетну методологију за посјете установама овог типа, која би се користила и приликом наредних посјета и то не само Омбудсмана, већ и других релевантних фактора (попут *ad hoc* формираних комисија или невладиних организација итд.). Заштита малолетника у сукобу са законом од тортуре, нељудског и понижавајућег третмана је перманентан задатак свих надлежних органа и институција, и она подразумијева активну улогу не само превентивних механизма, већ и Омбудсмана, представника законодавне власти, правосуђа и организација цивилног друштва.

Циљ овог пројекта је израда Специјалног извјештаја о стању у установама у којима су смјештена дјеца у сукобу са законом и Методологије посјета установама у које су

смјештена дјеца у сукобу са законом и која ће служити свим релевантним актерима у будућности приликом обиласка и посјета установа, било да је ријеч о *ad hoc* формираним тијелима или радним групама или трајно успостављеним тијелима при законодавним или извршним органима власти или у оквиру независних институција попут Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине.

Приликом израде Специјалног извјештаја предвиђена је посјета установама, као и претходно слање упитника установама и прикупљање података с циљем добивања увида у стање у установама у којима су смјештени малолјетници у сукобу са законом у Босни и Херцеговини. Приликом посјета предвиђен је разговор са стручним особљем установе, административним и техничким особљем, а посебан фокус усмјерен је на разговор с дјецом.

Ваше учествовање у овом разговору је потпуно добровољно, а ви у сваком моменту можете одустати од учествовања, с напоменом да ће прије финализације Специјалног извјештаја Прелиминарни извјештај бити упућен свим установама и надлежним органима на коментар, а они ће имати могућност достављања својих сугестија и примједби.

Да ли сте разумјели све о чему смо вас обавијестили, да ли имате неких додатних питања или нејасноћа? С обзиром да нисмо у могућности да снимамо данашњи разговор, замолићу вас да говорите спорије како бисмо забиљежили све информације које нам саопштавате. Захваљујемо на разумијевању. Ако сте све разумјели, могу ли сматрати да прихватате учествовање у овом разговору као што сам навела?

I. ОПШТИ ПОДАЦИ О УСТАНОВИ

Питања за разговор	Биљешке
<p>Како бисте описали општи утисак о установи?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Када је у питању организациона структура установе? • Да ли сте задовољни инфраструктуром саме установе и техничком опремљеношћу установе ? • Да ли су услови смјештаја задовољавајући и прилагођени корисницима или сматрате да би се услови могли додатно унаприједити? • Да ли сматрате да су услуге које се корисницима пружају у установи адекватне и задовољавајуће? • Да ли сматрате да су смјештајни капацитети установе задовољавајући и да могу одговорити на стварну потребу установе ? • Како бисте описали запослене, а како кориснике? 	
<p>Који је ваш општи утисак и процјена функционисања правосудног система када су у питању малолјетници у сукобу са законом?</p>	

Шта сматрате да су кључне потребе: - установе, - корисника, - стручног тима установе	
Шта сматрате да су предности у раду установе (у чему се огледа успјех установе), а који су недостаци (чиме нисте задовољни)?	

II. СТАНДАРДИ КВАЛИТЕТА И ТЕОРЕТСКА ПОДЛОГА

Питања за разговор	Биљешке
На којим вриједностима или принципима се темељи рад ове установе ?	
На којим теоријама и моделима се темељи третмански рад с малољетницима? Да ли постоје одређене технике/методе које се примјењују у раду с корисницима?	

III. ПРОСТОРНИ РЕСУРСИ И ОПРЕМЉЕНОСТ

Питања за разговор	Биљешке
Да ли сматрате да су услови за ваш рад у установи задовољавајући?	
Да ли постоје одређене ствари које би требало побољшати/унаприједити, а како бисте ви квалитетније обављали свој задатке?	
Да ли сматрате да су ресурси којим располаже установа довољни како би одговорили на потребе корисника, као и стручног особља установе, а у погледу: <ul style="list-style-type: none"> • простора у којем се одвија третмански рад (собе, материјал, стручна литература) • људски ресурси • садржај за спортске активности • садржај за друге активности (библиотека, читаоница, приступ рачунару, интернету, ТВ, радио, телефонски разговори, музички, ликовни атеље) • квалитет исхране • хигијена и одржавање просторија у установи 	

IV. ОРГАНИЗАЦИЈА РАДА

Питања за разговор	Биљешке
<p>Да ли постоји правилник о кућном реду установе и шта је њиме дефинисано?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да ли се прати његова provedба? • Да ли се поштује? 	
<p>Да ли су корисницима објашњена права и обавезе приликом пријема?</p>	
<p>Како је организован рад у установи радним даном, а како викендом?</p>	
<p>Када долази до прекида у смјештају/третману и због чега ?</p> <ul style="list-style-type: none"> • На темељу којих показатеља доносите такву одлуку? 	
<p>Како се припрема корисник на излазак из третмана?</p> <ul style="list-style-type: none"> • да ли постоји неки посебан програм с том намјеном? 	
<p>Да ли руководиоца установе малољетницима додјељује одређене погодности?</p>	

V. УСЛУГЕ / ПРОГРАМИ / АКТИВНОСТИ

Питања за разговор	Биљешке
<p>Које услуге нудите за своје кориснике?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Које услуге се нуде на индивидуалном, а које на групном нивоу? • Колико често се одвијају групни састанци, које су обично теме? • Да ли постоје неке друге групне активности и које? 	
<p>Који облици индивидуалне стручне подршке су доступни за кориснике, на који начин се проводе и у којим временским интервалима?</p> <p>Да ли су родитељи укључени у индивидуалне планове?</p> <p>Да ли се проводи програм третмана? Које су предности и недостаци третмана?</p> <p>Да ли се проводи програм ненасилне комуникације?</p> <p>Да ли се проводи програм асертивних тренинга?</p>	

<p>Да ли се проводи третман оспособљавања за самостални живот?</p> <p>Да ли се проводи програм усмјерен на постпеналну заштиту?</p>	
---	--

VI. АДЕКВАТНОСТ И ЕФИКАСНОСТ УСЛУГА

Питања за разговор	Биљешке
На који начин процјењујете потребе корисника?	
На који начин планирате садржај третмана за појединог корисника?	
Да ли пратите ефикасност поједине услуге и на који начин?	

VII. СТРУЧНИ ТИМ

Питања за разговор	Биљешке
<p>Који је тренутно профил стручног особља у установи?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Који кадар вам недостаје? • Којег кадра има довољно? • Имате ли неких приједлога у промјени структуре у наредном раздобљу? 	
Када је у питању стручност колектива, шта бисте рекли које су предности, а које слабости /недостаци?	
Да ли постоји могућност за стручно напредовање?	

VIII. ЕДУКАЦИЈЕ

Питања за разговор	Биљешке
<p>Да ли постоје одређене едукације за стручни тим?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Уколико постоје, колико често, које теме се најчешће разматрају, ко проводи/обавља едукације? • Да ли постоји интересовање за едукације/усавршавање? • У којем погледу би се могло побољшати стање? 	

IX. КОМУНИКАЦИЈА СА ОСОБАМА ВАН УСТАНОВЕ

Питања за разговор	Биљешке
Да ли је корисницима омогућена комуникација са особама ван установе? <ul style="list-style-type: none">• Најмање једном седмично од стране родитеља и осталих сродника?• Два пута мјесечно од стране других лица?	
Да ли је корисницима омогућено кориштење дневних и годишњих одмора?	
Да ли корисници остварују комуникацију са службама социјалне заштите?	
Како се огледа та комуникација?	

X. САРАДЊА СА СУБЈЕКТИМА ИЗ ВЛАДИНОГ И НЕВЛАДИНОГ СЕКТОРА

Питања за разговор	Биљешке
Да ли се установа пријављивала на неки од пројеката с међународним и/или невладиним организацијама?	
Да ли установа има подршку од стране надлежног министарства: *уоштено у раду установе? *пријави/проведби пројеката?	
Какву подршку сматрате да би надлежно министарство могло пружити установи, а да би директно могло помоћи у вашем раду?	
Да ли надлежно министарство пружа било који вид помоћи раду установе у задовољавању основних потреба (нпр. набавка опреме, усавршавање запослених и сл.)?	
Да ли локалне организације и/или удужења нуде партнерство установи у неким пројектима?	
Која је ваша уобичајена улога у тим пројектима?	
Да ли је установа учествовала у неком пројекту који се тиче реинтеграције малољетника након издржане казне затвора?	

XI. КОРИСНИЦИ

Питања за разговор	Биљешке
Који је тренутно профил корисника који долазе у установу? Да ли постоји промјена у трендовима у односу на раније?	
Да ли је корисницима омогућено да учествују у изради планова установе (годишњих планова, планирања нових услуга итд.)?	
На који начин су корисници укључени у планирање и праћење ефикасности услуга? Укључујете ли мишљење и искуства дјецe/корисника? У које све аспекте рада укључујете/уважавате мишљење корисника?	
На који начин је заштићена приватност корисника у установи? (нпр. брига о важним личним стварима младих, фотографијама, писмима и сл.)	

XII. ОДНОСИ КОРИСНИКА И СТРУЧНИХ РАДНИКА УСТАНОВЕ

Питања за разговор	Биљешке
Ко чини стручни тим установе?	
Како корисници ословљавају запосленике стручног гима?	
Какав је генерално однос и комуникација између корисника и стручних радника?	
Како бисте описали како се осјећају запосленици у овој установи, а како се осјећају корисници?	
Шта би могло унаприједити или додатно унаприједити стање?	

XIII. БЕЗБЈЕДНОСТ У УСТАНОВИ

Питања за разговор	Биљешке
Да ли сматрате да је безбједност у установи на задовољавајућем нивоу, а када су у питању корисници и запослени?	
Да ли су се десиле ситуације у којима је безбједност корисника или запослених била угрожена?	

XIV. КОВИД

Питања за разговор	Биљешке
Да ли је појава Covid-19 утицала на остваривање права малолетника у установи?	
Да ли се појава Covid -19 негативно одразила на психолошко стање корисника установе?	
Да ли се појава Covid -19 негативно одразила на одржавање контаката корисника с вањским свијетом (породица, пријатељи)?	

XV. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Питања за разговор	Биљешке
Да ли сматрате да је у установи корисницима обезбијеђена адекватна здравствена заштита? · примарна здравствена заштита · специјалистичке услуге · програм лијечења од зависности · систематски преглед · процјена психичког стања корисника	
Да ли сматрате да би се ове услуге могле додатно побољшати?	

Прилог 5. Протокол за разговор с дјецом и младима Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине

Протокол за разговор с дјецом и младима

- Добар дан, представљање, појаснити да заједно са стручним тимом из Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, желимо и настојимо сазнати како дјеца и млади живе у установама попут ове установе у којој се налазе;
- Да чланове тима занимају предности и недостаци живота у установи, како млади виде сврху боравка и имају ли неке приједлоге за побољшање живота и третмана, као и да нам је план обићи све установа тог типа у БиХ и разговарати с младима и одраслима како би предложили смјернице да дјеци, младима и одраслима, посао и живот у установама буде угоднији и бољи;
- Појаснити да желимо чути њихове ставове, да их зато позивамо да отворено и искрено размијенимо размишљања и идеје, поштујући различите погледе. Нагласити да нема тачних и нетачних одговора, да нам је веома важно да кажу све што имају, замолити их да говоре један по један како би слушали једни друге и да могу евентуално дати коментар или додати нешто... да је учествовање у овом разговору добровољно и да сами одлуче желе ли учествовати, без обзира што су их одрасли из установе замолили да учествују и да исто могу одустати од учествовања у разговору у било којем тренутку;

- Дјецѝ морамо загарантовати заштиту и повјерљивост и да информације које би могле открити њихов идентитет никако неће бити укључене у извјештај или презентацију резултата, као и да нема тачних или погрешних одговора и да цијенимо сва њихова мишљења, приједлоге и идеје;

- Појаснити дјецѝ да чланови тима имају припремљена питања као водич за разговор, али и да се дјецѝ током разговора могу спонтано укључивати и одговарати на постављена питања. Чланови тима ће записивати одговоре током разговора, али разговор ће се и снимати, како би могли што вјерније пренијети поруке које ће нам они рећи али обавезно захтијевати сагласност дјецѝ за снимање разговора. Снимак ће се користити искључиво интерно за израду извјештаја и извођење закључака;

- Поставити дјецѝ питање „Желите ли сада да наставите разговор када имате све ове информације?“

Установа:

Град:

Вријеме:

Чланови тима:

Број дјецѝ:

Доб дјецѝ и пол дјецѝ:

Колико дуго сте смјештени у овој установи? Кад вам истиче смјештај (боравак, мјера) у овој установи?

Гдје сте живјели/боравили прије доласка у ову установу?

Који је тачан назив ове установе, имате ли неку метафору, интерни назив за установу? Ако да, који и шта значи? Имате ли неки назив за младе који овдје живе?

Како бисте некеме ко никада није чуо, описали установу у којој боравите? Каква је то установа и шта млади раде?

Кључна питања

Како је изгледао ваш долазак у установу? Опишите укратко своје прве дане. Како сте се осјећали? Ко вам је помогао, ко вас је информисао о томе гдје сте дошли и како ће изгледати ваш живот овдје?

Који су разлози вашег смјештаја у установу?

Како се осјећате у установи? Чиме сте задовољни или незадовољни? Можете навести конкретне примјере.

СВАКОДНЕВИЦА

Да ли сте задовољни храном, квалитетом и количином obroка? Колико пута дневно имате оброке?

Ко учествује у састављању јеловника? Да ли бисте нешто вољели да једете, а да тога нема?

Да ли имате услове за обављање хигијенских потреба (купање, туширање и сл.). Колико пута се купате у седмици? Да ли имате потребна хигијенска средства за купање (пешкире, сапун и сл.)?

Да ли вам је обезбијеђена одјећа и обућа примјерена временским условима и вашим потребама?

Да ли учествујете у организованим културним, спортским или другим активностима ван установе? Колико често?

Да ли имате услове за бављење спортом/физичке активности?

Да ли се у установи организују радионице/секције?

Шта вам се посебно допада на тим радионицама?

Да ли вам је омогућено похађање наставе жељеног смјера или образовања? Да ли вам је омогућен неопходни прибор и књиге? Да ли сте задовољни пруженим образовањем?

Да ли постоји могућност за радно оспособљавање?

Да ли имате приступ библиотеци, радио-телевизијским програмима, интернету, штампи и другим публикацијама?

Да ли су вам омогућени дневни, седмични и годишњи одмори?

Да ли сте задовољни здравственим услугама у току вашег боравка у установи?

Да ли се обавља систематски преглед од стране здравствене установе?

Да ли вам је омогућено извршавање вјерских обреда (за лица која то желе)?

Да ли се могу остварити одређене погодности у случају доброг владања и које?

Како изгледа ваш уобичајен дан у установи? Опишите. Шта бисте вољели да је другачије?

КОМУНИКАЦИЈА С ОКОЛИНОМ

Да ли одржавате контакт с породицом и на који начин (телефон, писма, посјете и сл.)?

Колико често их контактирате, посјећујете?

Колико често ваша породица вас зове/ посјећује?

Бисте ли ту нешто жељели да је другачије?

Како, по вашем мишљењу, породица доживљава ваш боравак у установи?

Да ли вам неко од присутних жели омогућити телефонски разговор с вашим родитељима како би с њима поразговарали о боравку у установи, односно да ли су они задовољни условима у којима боравите и с резултатима изречених мјера/санкција?

Да ли сте у контакту с другим лицима осим породице (вршњацима, другарима из школе, или из насеља)?

Да ли други професионалци и дјеца долазе у установу? Имате ли прилику да се дружите и разговарате с другим одраслим особама или дјецом, а не само с онима који ту раде?

На који начин комуницирате са стручњацима из центра за социјални рад или суда који су вас упутили у ову установу?

Колико често вас стручњаци контактирају/посјећују? О чему разговарате у тим приликама?

Колико често ви сами контактирате стручњаке из центра за социјалну заштиту? О чему разговарате у тим приликама?

Колико сте задовољни односом са својим стручњаком из центра за социјални рад?

Шта мислите како људи у мјесту гледају на установу у којој боравите, на раднике и на вас, као кориснике установе?

COVID-19

Да ли је и на који начин је појава Covid-19 утицала на вас и ваш боравак у установи?

Да ли вам је у вези с тим пружена психолошка помоћ у виду разговора, савјетовања или сл.?

Да ли сте током овог периода имали могућност посјета, ако не, на који начин је то било организовано?

Да ли у установи имате приступ средствима заштите (маске, рукавице, дезинфекциона средства)?

ПРАВА У ВЕЗИ С ПОСТУПКОМ

Да ли сте по пријему у установу у првих 24 сата обавијештени о правилима установе, вашим правима и обавезама у прва 24 сата? Да ли су вам уручена правила установе?

Да ли знате да имате право на приговор када сматрате да су вам повријеђена права или да су учињене незаконитости или неправилности у току вашег боравака у установи?

Знате ли нека права која имате у установи - која? У којој мјери се та права поштују? Јесу ли нека ваша права прекршена? Појасните кроз примјере.

Колико се поштују ваша права на приватност, информисаност, практиковање вјере, укључивање у одлуке током трајања мјере и сл.)?

СТАЊЕ У УСТАНОВИ

Шта мислите о васпитачима, да ли воде бригу о вама и да ли имају довољно разумијевања за вас и ваше потребе?

Како бисте описали свој однос с васпитачима? Како ословљавате своје васпитаче, а како они вас ословљавају? Шта то они раде да вам одговара/помаже? Шта то раде да вам се не свиђа/не помаже? О чему можете с њима разговарати?

Како би требало да се понаша идеални васпитач?

Да ли постоје ситуације у којима васпитачи кажњавају дјецу и на који начин се то кажњавање проводи?

Да ли си ти или неко од твојих другара имали такво искуство?

Постоји ли у установи неки начин на који вас васпитачи награђују и похваљују за пожељна понашања? Ако да, како, наведите неке примјере.

Да ли постоји нешто што бисте промијенили у овој установи, а како би вам боравак био угоднији и кориснији?

У којој мјери се у овој установи уважава ваше мишљење? На који начин сте ви укључени у свој третман, боравак у васпитној установи? Питају ли вас васпитачи за мишљење и о којим стварима?

Да ли вам је омогућен рад у установи, на којим пословима, колико често и да ли вам се исплаћује накнада за такав рад?

Који дисциплински проблеми су најчешћи у вашој установи? Које су последице кршења правила установе?

Да ли међу вама има вршњачког насиља? (описати - вербално, физичко, сексуално) Колико је честа таква појава? Како васпитачи или руководилац установе третира такве појаве? Да ли постоје одређене санкције/казне?

Како бисте описали свој однос с другом дјецом и младима у групи/установи? У којој мјери се међусобно подржавате и помажете, а у којим стварима се мање слажете?

Како бисте описали свој однос с другим одраслима у установи, осим са васпитачима (остало стручно особље, обезбјеђење, кувари, спремачице, домар/чувар, директор, учитељи)? Шта они раде да вам одговара/помаже? Шта раде да вам се не свиђа/не помаже? О чему можете с њима разговарати? Има ли још неко ко вам помаже од одраслих а да га нисмо споменули?

Како боравак у овој установи дјелује на вас? Мислите ли да је за вас боравак у овој установи користан/не...? Може ли вам боравак у установи помоћи у рјешавању ваших проблема? Појасните.

Би ли вам је негдје другдје било боље? Гдје би то било? Би ли вам то више користило, бисте ли били задовољнији? Појасните свој одговор.

Како вам се генерално чини клима у овој установи? Како се ту осјећате? Какав је ваш генерални утисак о свим односима унутар установе?

Да ли бисте препоручили младима који су у истој/сличној ситуацији као и ви, боравак баш у овој установи? Појасните одговор.

Шта планирате након изласка из установе? Ко вам помаже у планирању изласка из установа? Шта бисте вољели знати прије изласка?

Да ли постоје нека додатна запажања која нису обухваћена нашим питањима? Уколико постоје, молимо образложите!

Прилог 6. Упитник за вањске субјекте који учествују у поступцима у којима се изриче нека од институционалних санкција према дјеци у сукобу са законом Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине

Упитник за вањске субјекте који учествују у раду с дјецом која су смјештена у установе за извршење институционалних санкција у Босни и Херцеговини

Упитник је креиран с циљем добијања увида у стање у установама у које су смјештени малољетници у сукобу са законом у Босни и Херцеговини. С обзиром на то да је ваша установа идентификована као установа која је учествовала у поступцима у којима су дјеца смјештена у установу за извршење санкција, а која је предмет Специјалног извјештаја о ситуацији у установама у којима су смјештени малољетници у сукобу са законом у Босни и Херцеговини у 2021. години, молимо вас за искреност при давању одговора на питања, те да не прескачете питања, јер сваки ваш одговор је важан. На питања одговарате тако што ћете заокружити један од понуђених одговора, а гдје је предвиђено уписати тражене податке на празну линију.

Хвала на сарадњи!

Институција омбудсмана за људска права БиХ

ОПШТИ ПОДАЦИ О УСТАНОВИ

Пуни назив установе:

Ентитет/Дистрикт:

Кантон:

Директор/предсједник установе:

Структура запослених који раде с дјецом која су у сукобу са законом (број, назив радног мјеста):

Молимо вас да сљедећи дио упитника попуните само за своју установу

СУД

Колико је судија за малољетнике у вашем суду?

Да ли судија за малољетнике најмање два пута годишње обилази малољетника смјештеног у установи за извршење институционалних санкција?	1. ДА 2. НЕ
Уколико је ваш одговор на претходно питање НЕ, наведите разлоге:	
Уколико је ваш одговор на претходно питање ДА, одговорите на питања у наставку упитника.	
Обилазак малољетника у установи обавља	1. Судија за малољетнике који је донио одлуку о смјештају одређеног маљетника у установу 2. Било који судија за малољетнике нашег суда 3. Други судија који не ради на предметима малољетничког преступништва
Да ли судија за малољетнике остварује непосредни контакт с малољетником смјештеним у установи?	1. ДА 2. НЕ
Да ли судија за малољетнике остварује непосредни контакт са стручним лицима која раде с малољетницима у установи?	1. ДА 2. НЕ
Да ли судија за малољетнике остварује непосредни увид у одговарајућу документацију цијенећи законитост и правилност поступања с малољетницима?	1. ДА 2. НЕ
Да ли судија за малољетнике цијени да су капацитети за третман малољетника у установи задовољавајући?	1. ДА 2. НЕ
Да ли је у претходном периоду судија за малољетнике уочио одређене пропусте у раду у установама за смјештај малољетника?	1. ДА 2. НЕ
Уколико је одговор ДА, молимо вас да наведете који су то пропусти:	
Да ли се у претходном периоду дешавало да судија у току извршења кривичне санкције утврди да постоје чињенице и околности које упућују на потребу предузимања мјера заштите права малољетника и да се због тога обраћао надлежном органу старатељства по мјесту пребивалишта, тј. боравишта малољетника? Да ли малољетници користе могућност подношења молбе за условни отпуст?	1. ДА 2. НЕ

ТУЖИЛАШТВО	
Колико је тужилаца за малољетнике у вашем тужилаштву?	
Да ли тужилац за малољетнике најмање два пута годишње обилази малољетника смјештеног у установи за извршење институционалних санкција?	1. ДА 2. НЕ
Уколико је ваш одговор на претходно питање НЕ, наведите разлоге:	
Уколико је ваш одговор на претходно питање ДА, одговорите на питања у наставку упитника.	
Обилазак малољетника у установи обавља	1. Тужилац за малољетнике који је учествовао у вођењу истраге малољетника смјештеног у установу 2. Било који тужилац за малољетнике нашег тужилаштва 3. Други тужилац који не ради на предметима малољетничког преступништва
Да ли тужилац за малољетнике остварује непосредни контакт с малољетником смјештеним у установи?	1. ДА 2. НЕ
Да ли тужилац за малољетнике остварује непосредни контакт са стручним лицима која раде с малољетницима у установи?	1. ДА 2. НЕ
Да ли тужилац за малољетнике остварује непосредни увид у одговарајућу документацију цијенећи законитост и правилност поступања с малољетницима?	1. ДА 2. НЕ
Да ли тужилац за малољетнике цијени да су капацитети за третман малољетника у установи задовољавајући?	1. ДА 2. НЕ
Да ли је у претходном периоду тужилац за малољетнике уочио одређене пропусте у раду у установама за смјештај малољетника?	1. ДА 2. НЕ
Уколико је одговор ДА, молимо вас да наведете који су то пропусти:	
ОРГАН СТАРАТЕЉСТВА	
Да ли одржавате редован контакт с малољетником смјештеним у установи за извршење институционалних санкција током трајања извршења санкције?	1. ДА 2. НЕ

Уколико је ваш одговор на претходно питање НЕ, наведите разлоге:	
Уколико је ваш одговор на претходно питање ДА, који је то вид остваривања контакта и колико често остварујете такав контакт? Описати.	
Која лица из ваше установе остварују наведени контакт с малољетником? Да ли је то увијек исто лице за сваког малољетника?	
Да ли одржавате редован контакт с породицом малољетника који је смјештен у установу за извршење институционалних санкција током трајања извршења санкције?	1. ДА 2. НЕ
Уколико је ваш одговор на претходно питање НЕ, наведите разлоге:	
Уколико је ваш одговор на претходно питање ДА, који је то вид остваривања контакта и колико често остварујете такав контакт? Описати.	
Која лица из ваше установе остварују наведени контакт с породицом малољетником? Да ли је то исто лице које оставарује контакт с малољетником и породицом?	
Да ли одржавате редован контакт са установом у коју је смјештен малољетник?	1. ДА 2. НЕ
Уколико је ваш одговор на претходно питање НЕ, наведите разлоге:	
Уколико је ваш одговор на претходно питање ДА, који је то вид остваривања контакта и колико често остварујете такав контакт? Описати.	
Која лица из ваше установе остварују наведени контакт са установом?	
Да ли службе социјалне заштите раде с малољетником током припреме за отпуст?	1. ДА 2. НЕ
Да ли након извршења кривичне санкције малољетнику пружате помоћ око изналажења смјештаја и средине у којој ће живјети по изласку из установе? Описати одговор.	1. ДА 2. НЕ
Да ли након извршења кривичне санкције малољетнику пружате помоћ око довршетка започетог образовања и стручног усавршавања? Описати одговор.	1. ДА 2. НЕ
Да ли након извршења кривичне санкције малољетнику пружате помоћ око лијечења ради заштите његовог физичког и душевног здравља? Описати одговор.	1. ДА 2. НЕ

Да ли након извршења кривичне санкције малољетнику пружате помоћ при проналаску запослења? Описати одговор.	1. ДА 2. НЕ
Да ли након извршења кривичне санкције малољетнику пружате помоћ при обезбјеђивању исхране, одјеће и финансијских средстава? Описати одговор.	1. ДА 2. НЕ
На који начин водите бригу од малољетницима без родитељског старања? Описати одговор само ако сте имали конкретан примјер у свом раду.	

Упитник испунио/ла (име и презиме, образовање и позиција у установи):

Датум: